

Styrelsen	2025-10-23
Handling nr	11.5
Handläggare	Karina Rönkvist
Daterad	2025-10-07
Reviderad	

Till Styrelsen för Västtrafik AB

Rekommendation för beslut om allmän trafikplikt Upphandling Trafik 2027 Lerum

I enlighet med Lag (2010:1065) om kollektivtrafik ska ett avtal om allmän trafik som ingås av en Regional kollektivtrafikmyndighet, eller av den till vilken befogenheter överlämnats, grunda sig på ett beslut om allmän trafikplikt. Infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden har gett Västtrafik befogenheter att upphandla och teckna avtal om allmän trafik. Som underlag för beslut om allmän trafikplikt önskar infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden Västtrafiks rekommendation avseende den trafik som Västtrafik avser upphandla.

Bifogad **Rekommendation för beslut om allmän trafikplikt** är underlag för infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i Västra Götalands beslut om allmän trafikplikt för Västtrafiks upphandling Trafik 2027 Lerum.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Med anledning av ovanstående föreslås styrelsen besluta

- att godkänna redovisad rekommendation till beslut för allmän trafikplikt, samt
- att översända rekommendationen till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden för fastställelse.

Skövde dag som ovan

Lars Backström

Camilla Holtet

Rekommendation för beslut om allmän trafikplikt Upphandling Trafik 2027 Lerum

2025-10-07

Innehållsförteckning

1.	Bakgrund.....	4
2.	Beskrivning av nuvarande trafik och resandet.....	4
3.	Drivmedel	6
4.	Sociala perspektivet	7
5.	Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet	7
6.	Resultat av genomförda samråd inför upphandling.....	7
7.	Västtrafiks rekommendation.....	8
8.	Sammanfattning	8

1. Bakgrund

Västtrafik förannonserade 2023-06-29 att man hade för avsikt att under 2025 upphandla kollektivtrafik inom Västra Götalandsregionen som omfattas av lag (2010:1065) om kollektivtrafik.

Västtrafiks styrelse beslutade i december 2024 att under 2025 genomföra upphandlingar **enligt** föreslagen plan.

Det kommande trafikavtalet planeras att ha trafikstart i december 2027 och omfattar allmän linjelagd busstrafik i Lerum.

Enligt kollektivtrafiklagen ska den regionala kollektivtrafikmyndigheten (RKM) fatta beslut om allmän trafikplikt. Innan beslut om allmän trafikplikt kan fattas ska myndigheten samråda med kollektivtrafikföretag för att ta reda på om det finns intresse av att utföra trafiken i kommersiell regi. Trafiken ska i sådana fall inte upphandlas. RKM i Västra Götaland har överlämnat befogenheten att samråda med kollektivtrafikföretagen samt att upphandla trafiken till Västtrafik AB. Västtrafik har genomfört Samråd inför upphandling (SIU) under februari 2025.

2. Beskrivning av nuvarande trafik och resandet

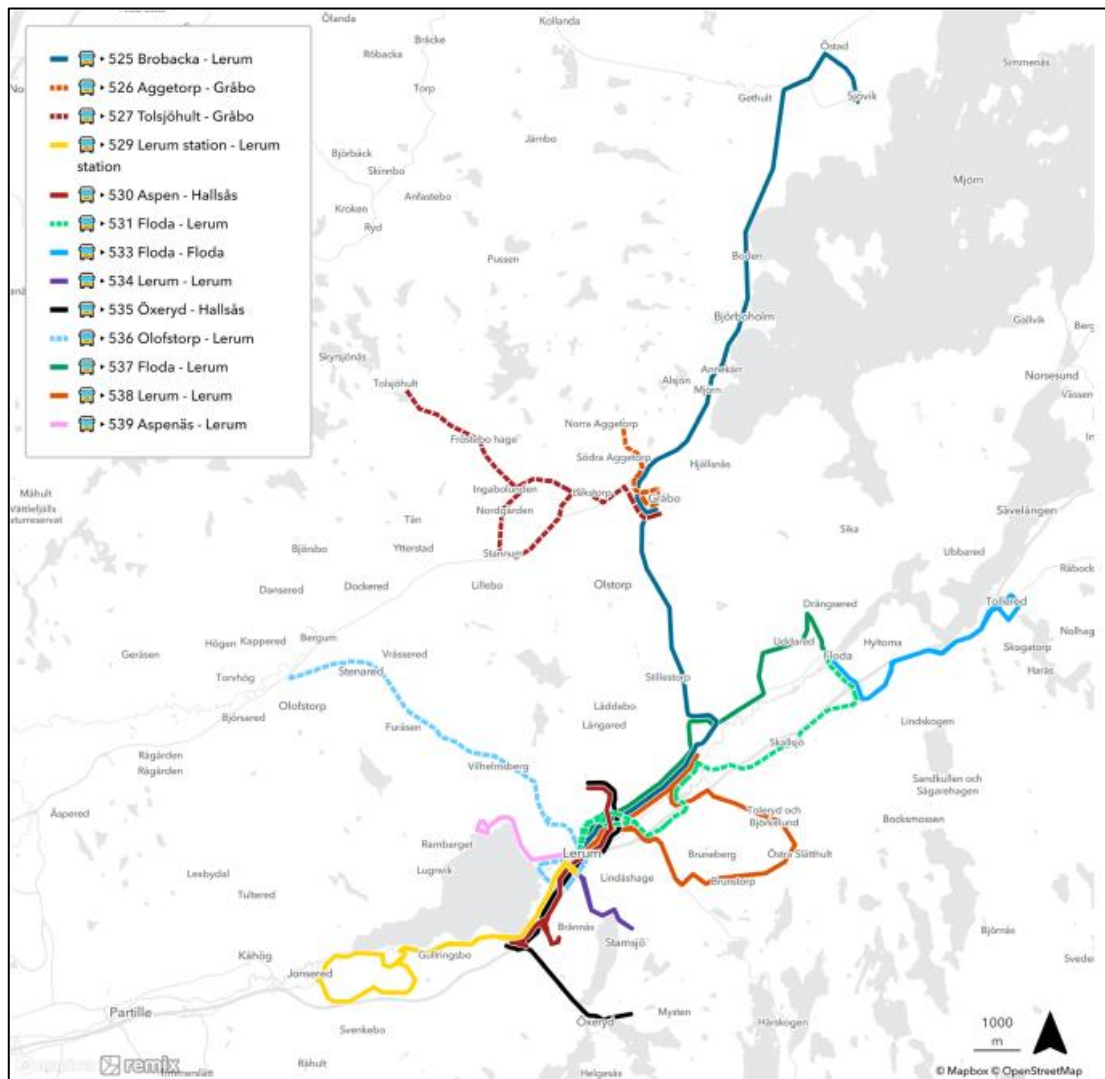
Västtrafik önskar att infrastruktur- och kollektivtrafiknämndens beslut om allmän trafikplikt ska omfatta trafik inom de områden som funnits beskrivna i förannonseringen och som har avhandlats under samråden.

Den trafik som ska upphandlas ingår idag i avtalet för Lerum. Avtalet består av två regionlinjer och tio lokallinjer. Regionlinjerna, som benämns som "snabbar", har som syfte att tillföra extra kapacitet i stråket till och från Göteborg då kapaciteten på tåget idag är något begränsad, samt att möjliggöra för snabba pendlingsresor. Lokaltrafiken i avtalet trafikerar tätorterna i kommunen och binder samman de mindre tätorterna med kommunhuvudorten Lerum eller annan större bytespunkt.

Dagens trafikavtal för Lerum innehas av Vy Buss AB. Under 2024 genomfördes drygt 1,3 miljoner resor inom avtalet. Trafikvolymen för 2024 uppgick till cirka 2,1 miljoner tidtabellskilometer och cirka 63 000 tidtabellstimmar, med cirka 40 fordon i drift.

Lerums kommun har sedan 2016 upprättat ett uppdragsavtal avseende tillköp av trafik genom Flexlinje.

Dagens avtal Lerum innefattar lokala linjerna:

Dagens lokala linjer (Regionlinjerna är ej med.)

Framtida trafik

Den framtida trafiken avses att upphandlas i ett trafikåtagande. Trafiken utgår från förstudien som Västtrafik gjort för Lerum.

Det kommande avtalet för Lerum innebär förändringar i trafiken som syftar till att möjliggöra ett ökat hållbart resande i takt med utökningarna i tågtrafiken och förväntad samhällsutveckling i Lerum. Busstrafiken i det kommande avtalet kommer att fungera som matningstrafik till och från tågen vid stationerna i kommunen, samt till lokala målpunkter som skolor och arbetsplatser.

Följande tolv linjer avses upphandlas:

522 Hulan – Åkareplatsen (Göteborg)

524 Gråbo – Lerum

525 Sjövik - Gråbo – Lerum

- 530 Aspen - Almekärr – Hallsås
- 531 Floda - Ryggebol – Lerum
- 533 Floda – Tollered
- 534 Lerum -Stamsjön – Lerum
- 535 Öxeryd - Lerum – Hallsås
- 536 Olofstorp – Häcksjöbäck - Lerum
- 537 Floda – Uddared - Lerum
- 538 Lerum – Slätthult – Stenkullen - Lerum
- 539 Aspenäs – Lerum

Sammantaget innebär de planerade förändringarna att det kommer finnas betydligt bättre möjligheter att resa med kollektivtrafik jämfört med idag.

Produktionsvolymen för linjetrafiken beräknas till cirka 2,2 miljoner tidtabellskilometer. Linjetrafiken beräknas omfatta cirka 73 000 tidtabellstimmar. Det totala antalet fordon beräknas uppgå till 36 stycken. Därtill tillkommer fyra flexlinjefordon.

Förutsättningar för framtida trafik

Västtrafik söker nu trafikplikt för Lerum och uppdraget kommer att utformas och paketeras i enlighet med trafikförsörjningsprogram 2021–2025 med utblick till år 2035. I trafikförsörjningsprogrammet ingår också nedan beslutade strategier och fokusområden för genomförande:

- Miljö- och klimatstrategi för kollektivtrafiken
- Strategi för kollektivtrafik på jämlika villkor
- Målbild Tåg 2035

samt

- Västtrafiks riktlinjer för trafikering
- Västtrafiks riktlinjer för fordon
- Riktlinjer för att ta sig ombord, färdas och ta sig av fordonet i kollektivtrafiken.

3. Drivmedel

Rekommendationerna för val av drivmedel är baserade på Västtrafiks riktlinjer för bussar, Västtrafiks miljöplan samt Västra Götalandsregionens Miljö- och klimatstrategi.

Drivmedelskraven följer den uppdaterade Miljö- och klimatstrategin. I upphandlingen kommer krav ställas på att sju linjer samt flexlinjen ska trafikeras med eldrift, vilket innebär cirka 20 fordon. Resterande cirka 20 fordon kommer att krävställas med valfritt fossilfritt drivmedel. De fordon som krävställs med eldrift är de mindre landsbygdsbussarna, där de bedöms finnas ett tillräckligt antal potentiella leverantörer av fordonstypen. För övriga fordon är bedömningen att

det inte finns ett tillräckligt antal potentiella leverantörer för att kunna kravställa eldrift.

Omställning till eldrift innebär en ökad kostnad för inköp av fordon och kostnader för investeringar i laddinfrastruktur i depå. Detta bedöms dock delvis kompenseras genom en lägre driftskostnad för elfordon. Västtrafik avser inte att erbjuda potentiella laddplatser för elfordon ute i linjenätet, bedömningen är att det är tillräckligt att nyttja depåladdning av fordonen.

Västtrafik avser inte att villkora eller anvisa någon depå för trafiken i Lerum.

4. Sociala perspektivet

Den utökade kollektivtrafiken i Lerums kommun medför förbättrade resmöjligheter inom och utanför kommunen, särskilt under kvällar, nätter och helger. Detta gynnar alla invånare, men särskilt barn, unga, äldre och personer med funktionsnedsättning, som är mer beroende av kollektivtrafik. Förbättringarna stärker tillgången till skolor, arbetsplatser och service, och möjliggör tryggare och mer flexibla resor, även utanför ordinarie tider.

Utökad trafik i områden som Gråbo, Floda, Sjövik, Tollered, Hulan och Aspedalen bidrar till ökad tillgänglighet och bättre kopplingar till tågtrafiken, särskilt genom förbättrad samordning vid stationer som Lerum, Floda och Aspen. För vissa områden innebär förändringarna dock längre restider eller fler byten, vilket kan vara en utmaning för personer med funktionsnedsättning.

Förbättringarna kan bidra till mer jämlika villkor för arbetspendling, särskilt i områden med lägre socioekonomi och lägre bilinnehav. Samtidigt kvarstår vissa geografiska begränsningar, då inga nya linjer införs och vissa glesbebyggda områden fortsatt har låg tillgång till kollektivtrafik.

Tillgängligheten till grundskolor är generellt god och påverkas i liten grad, medan gymnasiependlingen förbättras genom tätare turer och bättre anpassade tidtabeller. Tryggheten i kollektivtrafiken förväntas öka genom minskade väntetider, men det är viktigt att bytestider planeras med hänsyn till personer med nedsatt rörlighet.

5. Finansiering och resurskonsekvenser av beslutet

Västtrafik beräknar att de satsningar som görs ryms inom Västtrafiks långtidsprognos. I Västtrafiks långtidsprognos har kostnadsökningar för miljöomställning beräknats kompenseras genom positiva upphandlingseffekter. Det allmänna världsläget är dock fortsatt osäkert med konflikter som kan påverka priser på råvaror, komponenter och transporter. Dessa osäkerhetsfaktorer kan göra det svårt för vissa trafikföretag att lägga anbud, vilket kan ha påverkan på anbudspriserna.

6. Resultat av genomförda samråd inför upphandling

Inför upphandling undersöks om intresse finns hos trafikföretagen att bedriva kommersiell trafik. Detta sker genom Samråd inför upphandling (SIU).

Västtrafik bjöd under februari 2025 in trafikföretag att delta på SIU. Nio trafikföretag anmälde sitt intresse att delta på det gemensamma samrådet som genomfördes 6 februari 2025. Samtliga anmälda trafikföretag och två leverantörer

inom fordonsindustrin deltog samt en representant från infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden.

Trafikföretagen gavs också möjlighet att anmäla sig till enskilda samråd. Tre trafikföretag önskade ha enskilda samråd, vilka genomfördes 12 till 18 februari.

Vid samråden ställdes frågan till trafikföretagen om de ansåg att någon del av den aktuella trafiken skulle kunna utföras helt på kommersiell grund.

Inget trafikföretag framförde att hela eller delar av trafiken skulle kunna vara intressanta att köra kommersiellt i egen regi. Inget annat intresse av att bedriva trafiken kommersiellt har anmälts till Västtrafik eller till infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden.

7. Västtrafiks rekommendation

Med åberopande av vad ovan anförts avseende:

- trafikens syfte, vilket överensstämmer med trafikförsörjningsprogrammets mål och strategier,
- att inget intresse visats för att utföra trafiken i kommersiell regi
- att inget önskemål om att undanta trafik från trafikpliktsbeslut har framförts,

rekommenderar Västtrafik infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden i Västra Götaland att fatta beslut om allmän trafikplikt för den ovan beskrivna trafiken.

Trafikpliktsbesluten utgår i princip från nuvarande trafik, men omfattar möjlighet till utökad och förändrad trafik på längre sikt i enlighet med regionala kollektivtrafikmyndighetens trafikförsörjningsprogram.

8. Sammanfattning

- Trafiken inom Lerum beräknas omfatta cirka 40 fordon (inklusive förstärknings- och tekniska reserver) och cirka 2,2 miljoner tidtabellskilometer.
- Trafiken ska upphandlas och utformas i enlighet med trafikförsörjningsprogrammet, beslutade strategier och riktlinjer.
- Drivmedelskraven är i enlighet med miljö- och klimatstrategin och antalet potentiella fordonsleverantörer har beaktats. I Västtrafiks långtidsprognos har kostnadsökningar för miljöomställning beräknats och kompenseras genom positiva upphandlingseffekter. Det osäkra världsläget kan dock komma att påverka anbudspriserna.
- Inget trafikföretag har anmält intresse att köra hela eller delar av trafiken kommersiellt i egen regi.
- Västtrafik rekommenderar infrastruktur- och kollektivtrafiknämnden att fatta beslut om trafikplikt för den ovan beskrivna trafiken.

//